

Natura 2000-områdets namn och områdeskod
Wik, SE0210310

Områdestyp och skyddsstatus

SAC (Särskilt bevarandeområde enligt EU:s art- och habitatdirektiv).

Regeringen godkände utpekande av området i juli 2000.

Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i mars 2009.

Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 15 december 2016.

Områdets storlek

37,6 ha.

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

<u>Kod</u>	<u>Namn</u>	<u>Areal</u>
6530	* Lövängar	1,10 ha
9070	Trädklädd betesmark	34,60 ha

*) Bevarandet av naturtypen har hög prioritet inom EU.

Även naturtypen 9020 Nordlig ädellövskog är regeringsanmäld med 3,8 ha, men stryks ur denna bevarandeplan, då den ej förekommer i området.

Naturtypernas utbredning visas på karta, bilaga 1.

Ingående arter enligt art- och habitatdirektivets bilaga 2

1386 Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*) (ej regeringsanmält)

Ägarförhållanden

Landstinget.

Kommun

Uppsala.

Översiktlig beskrivning av området

Wiks slott är Uppsala läns bäst bevarade medeltidsslott. Slottet är ett populärt utflyktsmål, och omgivningarna utnyttjas också av Wiks folkhögskola. Natura 2000-området Wik utgörs av slottets omgivningar. Närmast slottet och folkhögskolan har de parkkaraktär medan större delen av området utgörs av ädellövrik hagmark.

Vidkroniga ekar finns över hela området vilket visar att området har lång kontinuitet som hagmark. Dessutom finns här gott om rödlistade arter knutna till solbelysta, gamla ädellövträd. Området har dock lämnats obetad under lång tid och större delen har varit mer eller mindre igenvuxen. Under de senaste åren har dock bete återupptagits och stora områden har restaurerats på initiativ av markägaren och Upplandsstiftelsen. Informationsskyltar och vandringsleder, vissa handikappanpassade, har ordnats. Några områden har mera parkkaraktär, några täta ädellövslundar har sparats, och ett område sköts som löväng med både slåtter och hamling.

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Wik är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden.

Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprovningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29§§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Naturtyperna lövängar, trädklädd betesmark. Tillsammans utgör naturtyperna ett större sammanhängande ädellövskogsområde.

Motivering: Ett av länets största och viktigaste ädellövträdsbestånd.

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Fortsatt bete.
- Förtunna trädkrontäckningen i betesmark vid behov.
- Røjning av vissa delar av betesmarken.
- Försiktig avverkning/røjning av gran och främmande trädslag i lövbestånd för att skapa ljusluckor.

Beskrivning av naturtyper och arter

6530 – *Lövängar (1,10 ha)

Områden med lövängar förekommer i den östra delen av Wiks Natura 2000-område, i delområde 4 enligt Bilaga 1.

2016-12-15

Dnr: 511-2331-16

Området utgörs av en askdominerad yta som restaurerats till löväng. Lövängarnas halvöppna, mosaikartade miljö träd i olika åldrar gynnar många lavar, mossor, insekter och fåglar.

Naturtypen är känslig mot upphörd eller felaktig hävd, då det kan leda till marskador, förändrad artsammansättning och igenväxning. Även tillförsel av näringsämnen, kvävenedfall och spridning av kemikalier samt exploatering är ett hot mot naturtypen.

9070 – Trädklädd betesmark (34,6 ha)

Områden med trädklädda betesmarker förekommer i delområdena 2, 3 och 5 enligt Bilaga 1.

Delområde 5 som täcker mer än hälften av arealen utgörs av blandlövbage, framförallt dominerad av ädellövträd. Särskilt markant är de gamla ekarna med underskikt av hassel, men det finns även ask och lönn samt ett stort antal gamla grova tallar. Även gran, sälg, björk, rönn asp och död alm förekommer. Små partier i hagen består av täta snår av t.ex. asp, ask, hassel och död alm. Södra delen har lite parkkaraktär, och enstaka planterade träd t.ex. popplar kan hittas på flera ställen. I detta delområde är den sällsynta och fridlysta svampen saffransticka (*Hapalopilus croceus*) funnen på minst en levande ek.

Delområde 2 och 3 har lite annan karaktär. De har större inslag av barrträd och tätare krontäckning. De är mera att betrakta som skogsbyte än hagmark, men även här är det viktigt att frihugga hagmarksträd, inklusive stora, vidkroniga tallar med t.ex. tallticka. I en ihålig ek, nu borttagen, i delområde 2 fanns dessutom den sällsynta skalbaggen läderbagge som är upptagen i EU:s art och habitat direktivs bilaga 2.

Delområde 6 har tidigare betecknats som naturtypen nordlig ädellövskog (9020). Äldre beteshistorik och nutida beteshävd gör dock att området förs till trädklädd betesmark i stället. Det hyser dock högt värde som lövdominerad ädellövskog. Skogen domineras av ek, alm och ask men det finns även gamla barrträd och täta hassellundar. En varierad åldersstruktur och förekomst av död ved är viktiga inslag. Bland arterna märks, gullklubba (på hård ekved), prakttagging (på grova almlågor), hasselnagelskivling (på liggande död hasselved) och blekskaftad nållav, den senare på en ask i utkanten av området.

Trädklädda betesmarker är känsliga för försvagat betestryck och/eller brist på röjning eftersom det kan leda till igenväxning och att då den luckiga strukturen försvinner liksom de arter som är gynnade av hävd och solexponerade förhållanden. Gödsling och tillskottsutfodring leder till ökad näringsbelastning vilket leder till att konkurrenssvaga arter försvinner och igenväxningen ökar. Uthuggning bör endast ske med syfte att öka naturvärdena, t.ex. genom att plocka ut gran, björk m.m. för att gynna värdefulla träd såsom ek och tall eller för att öka ljusinsläppet i brynzoner. I Wik finns ett stort antal rödlistade arter (insekter, lavar och svampar) knutna till

hålträd och grov bark av olika arter. Det är därför viktigt att tänka på att det finns rekryteringsträd av olika arter. Vidare är död ved av olika art, grovlek och nedbrytningsgrad mycket viktigt som substrat. Vandringsleder och mera parklika delar kan städas, men den döda veden får inte tas ut ur området. Ett annat viktigt substrat är bar jord, så små täta partier av t.ex. hassel bör sparas.

Icke-naturtypsklassad areal

Några mindre områden inom området kan inte definieras som naturtyp inom Natura 2000-systemet. Det gäller delområde 1, ett icke betat parkområde dominerat av bok. Även området strax söder om skolan och en yta kring ett monument i norr är att betrakta som park. Vid stranden finns också ett område med en lövträdsbevuxen strandbrink (dessa är delområde 0 enligt Bilaga 1). De största naturvärdena inom dessa områden finns i delområde 1, där de stora lövträden har en intressant lavflora. Parkskötsel fungerar mycket bra som skötsel här.

1386 – Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Grön sköldmossa förekommer i olika typer av frisk till fuktig barrskog och blandskog. Arten växer på multnande stammar och stubbar, främst på granved, men även på tall och asp. Substratet är riktigt murken och mjuk ved, som ju är relativt kortlivad, varför det är viktigt att ha kontinuerlig tillgång till detta. Wik är ingen typisk livsmiljö för arten men den är funnen på en gammal granstubbe.

Arten är känslig för skogsavverkning samt brist på lämpligt habitat, det vill säga grov, död och murken ved med tät markkontakt för fuktighetens skull.

Bevarandemål

6530 *Lövängar

Arealen lövängar ska vara minst 1,1 ha. Lövängen ska årligen vara välhävdad genom slåtter och gärna efterbete. Regelbundet hamlade träd ska vara allmänt förekommande i naturtypen, liksom minst två typiska arter.

9070 Trädklädd betesmark

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 34,6 ha. Alla gamla träd som växt upp fritt (d.v.s. vidkroniga, grovgreniga "ljusträd") ska vara friställda så att deras överlevnad inte hotas av beskuggning. Träd med stamhåligheter, av betydelse för många insekter bl.a. läderbagge, ska vara allmänt förekommande. Utöver detta säkerställande av befintliga gamla hagmarksträd skall föryngring åstadkommas så att antalet hagmarksträd ökar framöver. Blommade buskar och lågräd ska finnas i området. Förekomst av gran ska vara sparsam. Krontäckningen ska inte vara för tät förutom i område 2, 3 och 6. I delområde 6 ska liggande död ved vara allmänt förekommande. Flera typiska arter ska vara allmänt förekommande i naturtypen. Typiska arter är t.ex. ängsskära, almlav, brunskäftad blekspik, gulvit blekspik, rödbrun blekspik och gul dropplav.

1386 Grön sköldmossa (*Buxbaumia viridis*)

Grön sköldmossa förekommer på multnande lågor och stubbar, främst på granved. I området ska det finnas en kontinuerlig tillgång på murken granved, t.ex. kvarlämnade granstubbar. Värden knutna till gran är dock inte prioriterade sett till området i sin helhet.

Bevarandetillstånd idag

Bevarandetillståndet för naturtyperna bör betraktas som gynnsam idag, med tanke på artförekomster, trädslagsvariation, tillgång på död ved och hävd.

Bevarandetillståndet för grön sköldmossa kan inte bedömas på grund av kunskapsbrist, men med god tillgång på död ved finns förutsättningar för ett gynnsamt bevarandetillstånd.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Upphörd eller försvagad hävd. Vid dåligt betetryck ansamlas förna och grässvålen luckras upp. Stora konkurrenskraftiga växter tar över på bekostnad av de arter som anpassats till kontinuerligt bete eller slätter. Om hävden upphör växer marken förr eller senare igen med exempelvis sly, älggräs och hundkåx. Förutsättningarna för återupptaget bete blir som följd också sämre.
- För hårt betetryck. Överbete leder till markslitage och till att många kärlväxter missgynnas, men framförallt missgynnas fjärilar och andra insekter som är beroende av blommande växter och växter som kan fungera som värdar under larv- och puppstadiet.
- Förtätning av trädkrontäckningen vilket leder till att grässvålen luckras upp, vilket leder till sämre bete, och att värmekrävande arter missgynnas.
- Brist på föryngring av hagmarksträd och buskar.
- Igenväxning i miljöer med gamla hagmarksträd med ljus- och värmekrävande arter.
- Övergödning vilket leder till igenväxning och förändrad artsammansättning.
- Tillskottsutfodring (beträffande övergångsutfodring se respektive åtgärdsplan) och vinterbete är vid sidan av direkt spridning av gödningsmedel ett hot.
- Skogsbruk utan tillräcklig hänsyn som direkt eller indirekt påverkar de känsliga naturtyperna genom förändrad hydrologi eller hydrokemi vid avverkning eller dikning (även skyddsdikning) i naturtypernas omgivning.
- Borttagning av död ved.
- Invandrande gran och främmande trädslag.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Bevarandeplan
WIK

6(6)

2016-12-15

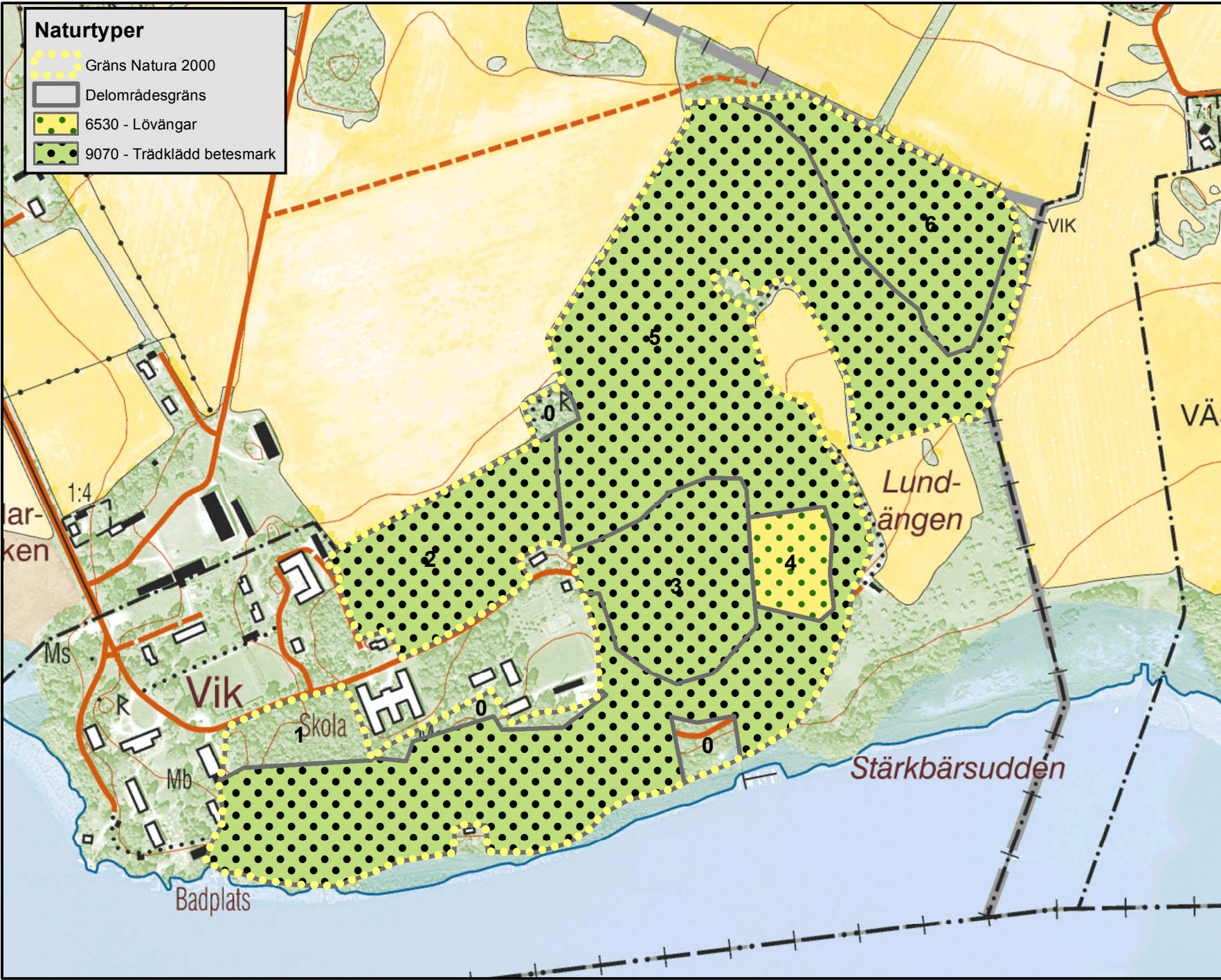
Dnr: 511-2331-16

Bevarandeåtgärder

- Fortsatt bete.
- Förtunna trädkrontäckningen i betesmark vid behov.
- Rövning av vissa delar av betesmarken.
- Försiktig avverkning/rövning av gran och främmande trädslag i lövbestånd för att skapa ljusluckor.
- Flytta död ved mellan delområden för att underlätta för betesdjur i mer öppen hagmark.
- Plantering av nya hamlingsträd, förslagsvis lind, i lövängen då askarna riskerar att dö av askskottsjuka.

Bilaga

1. Naturtyper enligt Natura 2000

Naturtyper

- Gräns Natura 2000
- Delområdesgräns
- 6530 - Lövängar
- 9070 - Trädklädd betesmark

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 Bevarandeplan 2016-12-15,
 dnr 511-2331-16.
Natura 2000-området
Wik,
SE0210310,
 Kommun: Uppsala.

